

лісів, де цей показник становив 100, нижче в підстилці хвойних лісів – 80 (табл. 3).

Порівняння видового різноманіття (М) нематод підстилки у досліджуваних екосистемах свідчить, що воно вище у листяних лісах (2,19 проти 1,25).

Отже, в листяних лісах Мезинського національного природного парку таксономічне багатство та видове різноманіття нематод вище у порівнянні з хвойними.

1. Емельянов И. Г. Таксономическое разнообразие фаунистических комплексов и стратегия сохранения генофонда животного мира / И. Г. Емельянов, И. В. Загороднюк // Проблемы изучения и сохранения биологического разнообразия. – Фрунзе : Илим, 1990. – С. 45-46.
2. Кирьянова Е.С., Краль Э.Л. Паразитические нематоды растений и меры борьбы с ними. – Л. : Наука, Ленинград.отд., 1969. – Т.1.– 443 с.
3. Соловьева Г.И. Экология почвенных нематод. – Л. : Наука, 1986. – 247 с.
4. Freshwater nematodes: ecology and taxonomy / E. Abebe, István Andrásy, W. Truanspurger. – Wallingford, Oxfordshire, UK ; Cambridge, MA, USA : CAB International, 2006. – P. 13–30.
5. Siddiqi M. R. Tylenchida: Parasites of Plants and Insects. – CAB International, Sent Albans, 1986. – 645 p.

УДК 582.09:556]:712(477.84)

**ДОСЛІДЖЕННЯ ДЕНДРОФЛОРИ ГІДРОПАРКУ
«ТОПІЛЬЧЕ» м. ТЕРНОПОЛЯ**

Задворний К. О., Барна М. М.

Тернопільський національний педагогічний університет імені
Володимира Гнатюка

E-mail: barna@chem-bio.com.ua

Перш, ніж приступити до висвітлення одержаних нами результатів, необхідно коротко зупинитися на історії закладення міського гідропарку «Топільче». Гідропарк «Топільче» за

місцеположенням, історією заснування, видовою різноманітністю дерев і чагарників відрізняється від інших парків м. Тернополя. Це обумовлено тим, що він закладений на ділянці, що прилягає до річки Серет і в минулому вона була заболочена та вкрита лугово-трав'янистою рослинністю, в якій переважали рослини-гідрофіти.

Історія його закладення розпочалась з того, коли на початку 80-х років минулого століття міська влада приступила до поглиблення Тернопільського ставу і його розчищення від водоростей, глечиків жовтих – *Nuphar lutea* (L.) Smith, лаття білого (*Numphaea alba* L.) та інших видів водної рослинності. Для проведення цього виду робіт на став був завезений земснаряд, який постійно перебував на плаву і переміщався для поглиблення ставу шляхом забирання піску з дна ставу і його видалення через металеві труби, що були проложені під проїздною частиною автотранспортної магістралі, що з'єднувала центральну частину міста з житловим мікрорайоном «Дружба», на лівий берег ставу, тобто на лугово-болотну ділянку, що займала площу близько 15 га. Водночас інша техніка (бульдозери, автогрейдери та ін.) розрівнювали нанесений пісок і підготовляли ділянку для посадки дерев. Ці роботи тривали більше 3-х років. У 1973–1975 рр. студенти природничого факультету постійно залучалися до посадки дерев і чагарників, переважно на частині ділянки, що прилягала до автотранспортної магістралі. В цей період висаджували здебільшого 3-х річні саджанці деревних і чагарникових видів родів Верба (*Salix* L.), Дуб (*Quercus* L.), Тополя (*Populus* L.), Тоді мови не було про закладення гідропарку «Топільче», а лише про засадження цієї ділянки деревами та кущами.

Із чотирьох парків міста Тернопіль парк «Топільче» – наймолодший, оскільки його створення припадає на 90-ті роки минулого століття. У 1983 р. на місці осушеного болота утворено гідропарк «Топільче». Парк створив зелену зону між центральною частиною міста та житловим мікрорайоном «Дружба». Канали й водойми, мости, острівці фортечне містечко, зоокуток, галявина казок, спортивні майданчики, атракціони приваблюють численних відвідувачів. Взимку, не зважаючи на тріскучі морози, у гідропарку збираються шанувальники

зимового плавання [3].

Проведені нами протягом 2018–2019 рр. дослідження видового та формового різноманіття декоративних рослин дендрофлори парку «Топільче» дозволили встановити, що його дендрофлора представлена як видами Голонасінних (*Gymnospermae*), так і видами Квіткових рослин (*Anthopyta*). До класу Хвойні (*Pinopsida*) порядку Соснові (*Pinales*) родини Соснові (*Pináceae* Lindl.) належать такі види: ялина звичайна (*Piceae abies* Karst.), ялина колюча (*Piceae pungens* Engel.), ялина колюча, ф. срібляста (*Piceae pungens* Engel., v. «*Argentea*»), модрина європейська (*Larix decidua* Mill.), сосна звичайна (*Pinus sylvestris* L.), сосна кримська (сосна Палласа) (*Pinus pallasiana* D. Don), сосна Банкса (*Pinus banksiana* Lamb.), сосна веймутова (*Pinus strobus* L.), сосна кедрова європейська (*Pinus cembra* L.); порядку Кипарисові (*Cupressales*) родини Кипарисові (*Cupressaceae* Bartl.): туя західна (*Thuja occidentalis* L., туя західна, ф. пірамідальна «Вагнера» (*Thuja occidentalis* L., v. «*Wagneriana*»), туя східна (Плоскогілочник східний, біота східна) (*Placycladus orientalis* (L.) Franco. *Biota orientalis* Endl.), ялівець звичайний (*Juniperus communis* L.), Ялівець козацький (*Juniperus sabina* L.); порядку Тисові (*Taxales*), родини Тисові (*Taxaceae* Lindl.): тис ягідний, т. європейський, або негний дерево (*Taxus baccata* L.).

На підставі проведених нами досліджень дендрофлори гідропарку «Топільче» встановлено, що дендрофлора парку представлена не лише видами Голонасінних рослин, а й 31 видом дерев і кущів, з яких у цьому повідомленні наводимо лише найбільш поширені види, що належать до відділу Квіткові рослини (*Magnoliophyta*), зокрема: лимонник китайський (*Schizandra chinensis* (Turch.) Baill., ломиніс виноградолистий, ломиніс білий, ломиніс звичайний (*Clematis vitalba* L.), барбарис звичайний (*Berberis vulgaris* L.), магонія падуболиста (*Magonia aquifolium* Nutt.), самшит вічнозелений (*Buxus sempervirens* L.), дуб звичайний (*Quercus robur* L.), дуб червоний (дуб північний) – *Quercus rubra* Du Roi (*Quercus borealis* Michx.), береза повисла (*Betula pendula* L.), вільха сіра (*Alnus incana* (L.) Moench.), граб звичайний (*Carpinus betulus* L.), ліщина звичайна (*Corylus avellana* L.), горіх грецький (*Juglans regia* L.), в'яз граболистий

(*Ulmus caprinifolia* Mill.), шовковиця біла (*Morus alba* L.), актинідія гостра (*Actinidia arguta* (Sieb. et Zucc.), верба козяча (*Salix caprea* L.) та ін.

Отже, із проведеного дослідження витікає, що на території гідропарку «Топільче» м. Тернополя окрім 15 видів Голонасінних рослин зростає 31 вид, які належать до відділу Квіткові рослини (Magnoliophyta), класу: Магноліопсиди, або дводольні (*Magnoliopsida*, або *Dicotyledones*), порядку Жовтевоцвіті (*Ranunculales* Lindl.).

Усі 31 вид Квіткових рослин належать до 10 родин і 19 родів. Тобто, за нашими даними в гідропарку «Топільче» м. Тернополя нині росте 45 видів деревно-чагарникових порід.

Висновки. Проведені нами дослідження дендрофлори гідропарку «Топільче» м. Тернополя дозволили встановити, що дендрофлора міського гідропарку «Топільче» характеризується незначною кількістю видів Голонасінних (15) і видів Квіткових рослин (31). Окрім того, встановлено, що ще багато видів Голонасінних і Квіткових рослин, які ростуть в інших парках міста Тернополя відсутні у дендрофлорі гідропарку «Топільче». Тому, на основі проведеного дослідження, аналізу виявлених видів дендрофлори, ми дійшли висновку, що доцільно протягом наступних 3-5 років висадити в гідропарку «Топільче», види, які нині відсутні, але зможуть згодом прикрашати гідропарк «Топільче»: гінкго дволопатеве (*Ginkgo biloba* L.), магнолія кобус (*Magnolia kobus* DC.), ліріодендрон тюльпановий (*Liriodendron tulipifera* L.) та інші дерева й чагарники.

1. Барна М. М., Барна Л. С. Дендрарій Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка та перспективи створення біблійного ботанічного саду: монографія. Тернопіль: ТзОВ «Терно-граф», 2017. 320 с.: іл.
2. Заповідні території України. Ботанічні сади та дендропарки / відп. ред. Т. М. Черевченко, член-кор. НАН України С. С. Волков. Київ : ТОВ «РСК «Максимус», 2010. 296 с.
3. Флешар І. А. Туристичний Тернопіль. Тернопіль: Видавничо-інформаційний центр «Діана плюс», СПД ФО Максимів, 2009. 36 с.